

पाशवोज न० (आ) इत्याकारके बीजे देवप्र० रघु० ।
पाशहस्त पु० पाशः हस्ते यस्य । १वरणे २शतमे च ३हस्त-
स्थितपाशके लि० ।

पाशादि (पाशादिभ्योः) पा० उक्तयप्रत्ययनिमित्ते शब्द-
गणे स च गणः “पाश लृष् धूम वात अङ्गार
पाटन पोत गल पिटक पिटाक शकट हल नट वन” ।
तदन्तः स्त्रीलिङ्गः पाशपा वात्या इत्यादि । [य०]

पाशान्त पु० पार्श्वस्थान्तः प्रथो० यस्मिन् पाशान्ते छ० सं० ७१
पाशिक लि० पाशः प्रहरणमस्य ठक् । पाशवन्धनरूपप्रह-
रणयुक्ते ऋग्यो छ० सं० ७५ अ० ।

पाशिन पु० पाशोऽस्यस्य इति । १वरणे २शतमे ३पाशवति
लि० स्त्रियां ङीप् । ४व्याधे पु० भेदि० १छतराद्रूपलभेदे
पु० भा० आ० ११७ अ० । [छटदेशादौ ।

पाशिल लि० पाशस्यादूरदेशादि० काशा० इल । पाशस्य सजि-
पाशिवट पु० देशभेदे भा० भी० ६ अ० । सोऽभिजनेऽस्य अण् ।
तस्य बहुषु लुक् । पित्रादिक्रमेण तद्देशवाविषु व० व० ।

पाशुक पु० पशोर्यागज्ञापकपत्न्यस्य व्याख्यानो पत्न्यः ह्यच्-
कत्वात् ठक् । १पशुयागज्ञापकपत्न्यव्याख्याने । पशोरिदम्
ठक् । २पशुसम्बन्धिनि लि० कात्या० श्रौ० ११।२० “नाना-
पाशुकमज्जमांसरूपिरेः कृत्वा नवम्यां वलिम्” ति० त० ।

पाशुपत लि० पशुपतिदेवताऽस्य तस्येदं तेन प्रोक्तम्
वा अश्वपत्न्या० अण् । १पशुपतिदेवताके अस्त्रादौ २तद्देवते
हविरादौ ३पशुपतिसम्बन्धिनि ४तेनोपदिष्टे शास्त्रभेदे न०
तन्मतं पशुपतियुद्धे दर्शितम् । ५वक्तव्ये पु० भेदि० तस्य
तत्प्रियत्वात्तथात्वम् । [१११६

पाशुपाल्य न० पशुपालस्य भावः षत्रुक् । वेश्मन्तौ यात्र०
पाशुबन्धक लि० पशुबन्धः प्रयोजनमस्य ठक् । यत्र १आल-
म्भनार्थपशुबन्धनस्थानादौ २वेद्यां स्त्री कापि अतइत्त्वम्
आश्र० श्रौ० १।१।६

पाशात्तर लि० पश्चाद् भवः त्वक् । पश्चिमदेशभवे ।
पाशात्तराकरसम्भव न० पाशात्त्ये आकरे सम्भवति समु-
भू-अच् ७ त० । (सामरी) लवणभेदे रत्नमात्रा ।

पाषक न० पष-बब्बे षुब् । पादाभरणभेदे

पाषण्ड लि० पाति रक्षति इतिरत्तेभ्यः पा-किप् पाः वेदध-
र्मस्तं प्रण्डयति निष्प्रजं करोति । “पाषनाञ्च त्वयी-
धर्मः पाषण्डेन निगद्यते । प्रण्डयन्ति तु तं यस्मात् पा-
षण्डेन कीर्तित” इत्युक्ते वेदाचारत्यागिनि अमरः
षुब् । पाषण्डक तत्त्वार्थे लि० ।

पाषण्डिन् पु० पां वेदधर्मं प्रण्डयति प्रण्ड+किच्-इति
पाषण्डे शब्दच० तस्य लक्षणं यथा

“येऽन्यदेवं परत्वेन वदन्त्यज्ञानमोहिताः । नारायणाद्
जगद्वन्द्यात् ते वै पाषण्डिनस्तथा । कपातभस्मास्त्रिधरा
ये ह्यवैदिकलिङ्गिनः । भ्रूते वनस्याश्रमांश्च जटावल्लुक्क
धारिणः । अवैदिकक्रियोमेतास्ते वै पाषण्डिनस्तथा ।
शङ्खचक्रोर्ध्वं पुण्ड्रादिचिह्नैः प्रियतमैर्हरेः । रक्षिता ये
द्विजा देवि ! ते वै पाषण्डिनो मताः । अतिशृत्युक्तमा-
चारं यस्तु नाचरति द्विजः । स पाषण्डोति विज्ञेयः
सर्वलोकेषु गर्हितः । समस्तयज्ञभोक्तारं विष्णुं ब्रह्म-
ण्डदैवतम् । उदस्य देवतान्मथ्यो जहोति च दद्याति च ।
स पाषण्डोति विज्ञेयः स्वतन्त्रो वापि कर्मसु । स्वात-
न्त्र्यात् क्रियते यैस्तु कर्म वेदोदितं महत् । विना वै
भगवत्प्रीत्या ते वै पाषण्डिनः स्मृताः । यस्तु नारायणं
देवं ब्रह्मरुद्रादिदेवतैः । समन्तेनैव जानाति स पाषण्डो
भवेत् सदा । अनास्था क्रियते यैस्तु मनोवाक्कायकर्मभिः ।
वासुदेवं न जानाति स पाषण्डो भवेत् द्विजः । हरे-
नौसकमन्त्राभ्यां लोकाः सङ्गिविजिताः । यदि वणांश्च-
माद्या ये ते वै पाषण्डिनः स्मृताः । वणांश्चानां गुरवो
नित्यं शिवे ! यद्यप्यवेषणाः । भगवद्भर्तरि हता वैष्णवा-
दिविनिन्दकाः । रजस्तमोमया जीयहिंसका जीवभ-
क्षकाः । असत्प्रतिपहरता देवज्ञा पापयाजकाः ।
अष्टाचारास्तथा ब्राह्मणा नानाविबुधपूजकाः । देवतो-
च्छिष्टप्राडादिभोजिनः शूद्रवृत्तक्रियाः । विविधासक्त-
भरता भक्षणाद्यविचारिणः । लोभमोहमदक्रोधकामा-
हङ्कारिणः सदा । एवंविधाः पारदारिकाद्या येऽत्र
शुभानने ! अन्येषां का कथा तत्र पाषण्डा ब्रा-
ह्मणाः स्मृताः । वणांश्चमाद्या ये मत्स्याः स्वस्वधर्मविष-
जिताः । ते वै पाषण्डिनो देवि ! नारायणबहिर्ह-
स्ताः । सर्वांगिनो द्विजा येऽपि सर्वविक्रयिणस्तथा ।
ये वेदाचाररहितास्ते वै पाषण्डिनो मताः । ये त्वस-
हस्यपानादिरता लोका निरन्तरम् । शिवे ! पाषण्डिनो
ज्ञेया इह नास्तत्र संशयः । विष्णुवेषणगोभूमिदेवा-
दिषु विशेषतः । अथत्यतुलसीतीर्थक्षेत्रादिषु महा-
गुरो । लक्ष्मीसरस्वतीगङ्गायमुनाच वरानने ! स्मृताः
पाषण्डिनस्तेऽपि ये न सेवापरायणाः । ब्रह्मचन्द्रा-
क्षभङ्गाक्षस्फटिकाद्यादिधारिणः । जटिला भस्त्रलि-
प्राङ्गास्ते वै पाषण्डिनः प्रिये ! । अविजीवी मवीजीवी-